

В. Гнатюк та інші, та у пізніші роки впродовж ХХ ст. (Є. Пеленський, М. Голубець, Ф. Колеса, Б. Кравців, С. Ріпецький, В. Витвицький, Р. Федорів, Т. Салига, В. Качкан, Ф. Погребенник, О. Правдюк та ін.). Водночас авторка обґрунтовує фрагментарність чи вузькість наукових підходів в опрацюванні теми попередниками та вказує на потребу ширшого комплексного погляду на явище стрілецької пісенності. Такі можливості з'явилися в О. Кузьменко на основі матеріалів, добутих у процесі ретельного вивчення джерельної бази з урахуванням власних польових обстежень стрілецького фольклору. Масштабність проведеної роботи відображає самостійно розроблений авторкою „Системний каталог публікацій та записів стрілецьких пісень“, що зберігається в Архіві Інституту народознавства (покликання на нього на с. 41), „Картосхема місць записів стрілецьких пісень“ (С. 43). О. Кузьменко вперше ввела в науковий обіг і рідкісні, досі невідомі, рукописні матеріали січових стрільців із архівів Варшави, а також Києва та Львова (С. 267—269).

У другому розділі містяться цінні відомості про „передісторію“ стрілецьких пісень, яка виводиться із національно-патріотичних середовищ кінця ХІХ — початку ХХ ст. (передусім із молодіжних організацій „Соколи“, „Січ“, „Пласт“, „Луг“), та про історичні обставини виникнення пісень, породжених стрілецьким чином. Треба віддати належне дослідниці у відповідальному ставленні до визнання нею авторства та часу постановня тієї чи тієї пісні. На основі скрупульозного вислідку О. Кузьменко уточнює вже раніше утверджені в літературі факти, як наприклад, про пісню „Ой у лузі червона калина“, що є „безсумнівно результатом співавторства (досі в літературі згадувалось переважно тільки ім'я С. Чарнецького)“ (С. 70). У розділі достатньо аргументовано „фольклоризм“ стрілецьких пісень, що проявляється на двох рівнях: генетичному (у спадкоємній єдності з давнім народним мелосом) та функціональному (характеризується новими умовами існування цих пісень).

Третій розділ присвячено висвітленню проблеми фольклоризації стрілецьких пісень літературного походження у таких аспектах: „Кореляція літературного й уснонародного в поезії стрілецької пісні“; „Основні чинники та їх роль у фольклоризації“; „Лабораторія фольклоризації стрілецьких пісень“. У цьому розділі авторка простежує та ілюструє різні типи змін, що виявляються на різних рівнях (художнього тексту, побутової заангажованості, регіональному, часовому, гендерному тощо). У четвертому розділі розкрито пласт власне народних пісень про січових стрільців як породження передусім стрілецького, а також і позастрілецького середовищ. О. Кузьменко переконливо доводить фольклорність цих пісень на основі анонімності, традиційності їх поезики та поширення, варіативності текстів. Дослідниця окремо аналізує стрілецькі переробки, пісні-хроніки, історичні пісні, стрілецькі колядки, гаївки, балади, повстанські адаптації.

Важливим у монографії, на нашу думку, є послідовне підтвердження значного духовного впливу українських січових стрільців, їхніх пісень на широкі верстви українського народу, на формування його національно-патріотичної свідомості, національної ідеї. Оксані Кузьменко вдалось представити стрілецьку пісенність проникливо і зримо — як глибоко закорінену в національну традицію, водночас живу, динамічну, багатогранну творчість у складній парадигмі літературно-фольклорних зв'язків ХХ ст.

Праця О. Кузьменко може слугувати взірцем для багатьох сучасних фольклористів у вмілому застосуванні комплексних підходів до аналізу фольклорних явищ, у чистоті наукового стилю та наукових помислів. Книжку збагачують численні світліни, художні ілюстрації, фотокопії рідкісних рукописів. Монографія має не лише наукову та мистецьку вартість — це витвір невтомної жінки-матері, української патріотки, присвячений своїм дітям, „щоб берегли і примножили „туу стрілецьку славу...“

Ольга ХАРЧИШИН

І. О. Белоус, О. В. Шишка, Д. О. Тарасов. Науково-технічна бібліотека Національного університету „Львівська політехніка“ / За ред. проф. А. Г. Загороднього. — Львів: Вид-во Національного ун-ту „Львівська політехніка“, 2009. — 196 с.

У рецензованому виданні подана хроніка діяльності бібліотеки Львівської політехніки з 1844 по 2008 р. Книжка докладно ознайомлює з вагомими подіями у житті книгозбірні. Найбагатшим на події виявився 1874 рік, коли книгозбірня отримала спеціальне приміщення, була встановлена Міністерством освіти перша штатна одиниця бібліотечного працівника, призначена щорічна дотація на комплектування фондів. Ще однією вагомою віхою у діяльності бібліотеки став 1948 р. У цьому році було відкрито філію бібліотеки у студентському гуртожитку, створено Бібліотечну раду, проведено переоблік фонду та отримано право на одержання з Центрального бібліотечного колектора (м. Москва)

обов'язкового платного примірника видань, профільних діяльності інституту.

Книжка подає коротку історію Національного університету „Львівська політехніка“ як потужного осередку науки і освіти в Україні, знаного у світі.

Видання висвітлює історію бібліотеки з поділом на кілька періодів. Автори пишуть про передумови створення та перші роки розвитку книгозбірні, яка відразу ж стала невід'ємною частиною, інформаційним осередком університету, описали розташування та особливості забудови її приміщень, напрями діяльності до 1939 р., для якої характерні: обіймання посади директора біб-

ліотеки, обранця Колегії професорів, підготовка до друку та видання п'яти зошитів „Katalogu Biblioteki S. K. Szkoły Politechnicznej we Lwowie“, значне поповнення фонду виданнями технічної тематики коштом придбання та дарунків від приватних осіб, введення посади скриптора бібліотеки з обумовленням спеціальним договором кола його обов'язків і визначенням оплати праці, надання додаткової посади помічника бібліотекаря — „слуги бібліотеки“.

Автори також простежили зростання уваги до бібліотеки в керівництва Політехніки, оскільки розглядалося питання про збільшення площі та штату бібліотеки. Професор цього навчального закладу, видатний вчений Казимир Бартель став ініціатором будівництва нового приміщення для бібліотеки. Керівництво навчального закладу оголосило конкурс проєктів. У 1929—1934 рр. розпочалося будівництво нового корпусу на вул. Нікоровича (нині вул. Професорська), в якому вдалося поєднати раціоналізм форм з елементами класичної архітектури.

Будівництво здійснювалося за проєктом переможця конкурсу Теодора Обмінського. Особливість композиції фасаду підкреслював напис на фронтоні латинською мовою: „Nis mortui vivunt, et muti loquuntur“ („Тут мертві живуть, німі говорять“), символізуючи спадкоємність поколінь.

Будинок не лише відповідав вимогам бібліотечного будівництва того часу і вирізнявся оригінальністю, а й став на тривалий час своєрідним еталоном бібліотечної забудови. Поряд із основним будинком було споруджене залізобетонне шестиповерхове

книгосховище місткістю понад 500 тис. примірників. Вдалося уникнути висотних стелажів, а металеві стелажні конструкції розташували зручно для роботи бібліотекарів. Перехід із книгосховища в основний будинок обладнали подвійними металевими дверима, що давало можливість при потребі герметично ізолювати книгосховище. Після переселення бібліотеки у нове приміщення її штат зріс до 12 працівників.

У наступних розділах книжки історію діяльності бібліотеки поділено на кілька періодів: 1940—1960, 1950—1970, 1970—1980 і 1991—2008 рр. Автори розглянули ключові моменти діяльності книгосбірні у кожен з цих періодів, подаючи відомості про розвиток фондів, удосконалення процесів обслуговування та еволюцію автоматизації бібліотечних процесів.

Не обійшов увагою авторський колектив видання такі важливі питання діяльності бібліотеки, як її структура, кадри, видавнича діяльність. Під час розгляду кожного з цих питань подається еволюція їх розвитку, вдосконалення. Видання містить короткі біографічні довідки про співробітників бібліотеки, які тривалий час у ній працювали та залишили помітний слід у її роботі.

Закінчується ця фундаментальна праця переліком праць співробітників бібліотеки та публікацій про книгосбірню.

Авторам вдалося зібрати і логічно поєднати розрізнені відомості з історії бібліотеки та подати цілісну картину її розвитку від заснування до сьогодення.

Наталія КУНАНЕЦЬ

Ігор Скочиляс. Галицька (Львівська) єпархія XII—XVIII ст.: Організаційна структура та правовий статус.— Львів: Вид-во УКУ, 2010.— XXIV + 832 с. + 16 с. кольор. іл.

Ігор Скочиляс відомий передовсім як історик Львівсько-Кам'янецької унійної єпархії XVIII ст.¹ Вчений впровадив новий напрям історико-церковних досліджень, пов'язаний із розкриттям ролі єпархіальних соборів². Розширивши діяпазон своїх зацікавлень до меж сусідніх Холмської та Володимирської єпархій³, І. Скочиляс зважився тепер на синтез релігійної історії однієї з найбільших адміністративних одиниць Київської митрополії на широких просторах від Галичини

до Наддніпрянщини та Молдавії протягом княжої доби та раннього нового часу, чим він виявив свою прихильність до концепції „довгої тривалості“ середніх віків.

З огляду на представлений науковій громадськості досить об'ємний том (сам автор називає його *меганаративом*, плануючи продовжити працю ще в двох частинах), можна сказати, що задум назагал вдався. „Великість“ монографічного дослідження І. Скочиляса в іншому: він довів, що без знання та

¹ Скочиляс І. Генеральні візитації Київської унійної митрополії XVII—XVIII століть. Львівсько-Галицько-Кам'янецька єпархія.— Львів, 2004.— Т. 2: Протоколи генеральних візитацій.

² Тут дослідник проявив себе як фаховий археограф. Див.: Собори Львівської єпархії XVI—XVIII століть / Упоряд. та істор. нарис Ігоря Скочиляса.— Львів, 2006.

³ Скочиляс І. Релігія та культура Західної Волині на початку XVIII ст. За матеріалами Володимирського собору 1715 р.— Львів, 2008; його ж. Sobory eparchii chełmskiej XVII wieku. Program religijny Slavia Unita w Rzeczypospolitej / Z języka ukraińskiego przełożył Andrzej Gil.— Lublin, 2008.